

DOI 10.36074/logos-19.12.2025.036

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ТВОРЧІСТЬ

Будз Галина Іванівна¹

І. канд. філософ. наук
*Івано-Франківський фаховий коледж
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, УКРАЇНА*
ORCID ID: 0000-0001-5395-8464

Постановка проблеми. Зазвичай творчість вважається справою людини. Однак останнім часом технології штучного інтелекту (далі – ШІ) проявляють все більше рис творчості, оскільки здатні створювати нове знання та інформацію. Якщо тлумачити *творчість як процес створення нового знання та інформації*, то в такому випадку ШІ притаманний один із аспектів творчості – створення нового знання та нової інформації, яка до цього часу не існувала. В цьому контексті виникає питання чи справді ШІ може володіти творчими можливостями і чи можуть бути вони ототожені до процесів людської творчості.

Серед дослідників, які аналізують взаємозв'язок ШІ творчості, наприклад, В. Токарева вважає, що «сьогодні суспільство турбують питання, пов'язані з етичними правилами та правовим регулюванням сфери штучного інтелекту...» [1, с. 55]. Дослідниця зазначає, що на даний час «...людство стоїть на грані змін. Перспективи прискорення технічного прогресу, стрімкий розвиток штучного інтелекту, нейронних мереж, інтеграція людини з обчислювальною технікою, підвищення здібностей людського мозку за рахунок біотехнологій...» [1, с. 55]. При цьому «вченими з різних галузей науки ведеться дискусія про можливість та вірогідність створення штучного інтелекту, здатного створювати творчі об'єкти аналогічно як людина. Вирішення такого питання ускладнюється відсутністю єдиного розуміння поняття творчості...» [1, с. 57]. В такому аспекті виникає питання чи зможе людина конкурувати із технологіями ШІ у контексті творчості, адже ШІ здатний «навчатися» набагато швидше ніж людина.

Мета роботи. Мета цього дослідження полягає у тому щоб виявити основні ознаки творчості та з'ясувати чи притаманна творчість для ШІ.

Виклад основного матеріалу. З точки зору В. Токаревої, «на цей час до побудови штучного інтелекту є два підходи, які умовно називають

алгоритмічним та за допомогою самонавчання. У першому випадку вручну прописуються всі правила, за якими діє інтелект, а в другому – створюється алгоритм, який сам навчається на деякому великому обсязі даних та виділяє ці правила самостійно» [1, с. 55]. Якщо ШІ здатний формуватися цими двома шляхами, тобто *алгоритмічним* та на основі *самонавчання*, то тут виникає питання можливих творчих шляхів розвитку ШІ, адже алгоритм за своєю суттю не відображає творчий процес, оскільки він є формалізованим, аналогічно до законів формальної логіки, які не можуть врахувати повноти можливих істинних та хибних суджень; а процес самонавчання ШІ залежить тільки від тих даних, які вкладає в нього людина – звідси цей процес також важко назвати творчим, оскільки він є обмеженим інформаційно, тобто ШІ не здатний поки що сам здобувати необхідну інформацію.

В. Токарева зазначає, що «дослідників щодо штучного інтелекту можна розділити на тих, хто вірить у можливість створення сильного штучного інтелекту, та тих, хто дотримуються позиції про слабкий штучний інтелект. Прихильники теорії сильного штучного інтелекту вважають, що людська думка повністю алгоритмічна, та її можна розділити на низку математичних операцій, і що інженери відтворять людський розум та створять справді самоусвідомлюючий штучний інтелект, наповнений відчуттями та емоціями. Прихильники слабого штучного інтелекту вважають, що моделювати поведінку людини можна, але штучний інтелект ніколи не зможе стати людиною через відсутність самосвідомості» [1, с. 55]. У цьому аспекті слід звернути увагу на зв'язок людської творчості та людської самосвідомості. На мій погляд, людська творчість має не *алгоритмічний*, не *самонавчальний* характер, а здебільшого *асоціативний* характер. Саме тому *асоціативність можна вважати основною ознакою творчості*. Саме на основі асоціативності можливі творчі процеси людської свідомості, які не підпорядковані жодним алгоритмам і яким важко «самонавчитись», оскільки асоціативність має непередбачуваний і випадковий характер на основі смислів, значень, знаків, символів, цінностей, сукупності емоцій, волі та почуттів.

Висновки. Тільки при умові набуття ШІ здатності «мислити» не *алгоритмічно*, не на основі *самонавчання*, а на основі *асоціативності* можна вести мову про те, що ШІ буде здатний до творчості. Однак асоціативність «мислення» ШІ – це віддалена перспектива, яка передбачає наявність свідомості, принаймні емоційної.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Токарева В. О. (2018). Щодо питання творчості та штучного інтелекту. *Прикарпатський юридичний вісник*, 1 (22), 55-58.